

OBSAH

<i>Marcus Tullius Cicero žaluje Gaia Verra (Jaromír Kincl)</i>	7
ŘEČI PROTI VERROVI	

PŘEDBĚŽNÉ ŘÍZENÍ • ŘEČ PROTI QUINTOVI CAECILIOVI

Důvody, které vedou Cicerona, dosud vystupujícího vždy jako obhájce, k převzetí úlohy žalobce (kap. 1–3)	35
Sicilské obce požádaly Cicerona, aby se ujal jejich věci (kap. 4–6)	37
Na tom, aby žalobcem byl Caecilius, má zájem obžalovaný, jeho přátelé a jeho obhájce Hortensius (kap. 7–8)	41
Caeciliovi chybějí charakterové vlastnosti, jaké by měl mít žalobce (kap. 9–11)	42
Caeciliovi chybějí i schopnosti potřebné pro úspěšné zastávání tak významné žaloby (kap. 12–14)	45
Ani Caeciliovi spolužalobci nejsou schopnější než on (kap. 15)	48
Tvrzení, že Verres Caeciliovi ublížil, je lživé (kap. 16–18)	49
Je proti zvyklostem, aby quaestor podával žalobu na svého bývalého praetora (kap. 19–20)	52
Cicero se řídí příkladem nejlepších Římanů (kap. 20–21)	54
Cicero bude zastávat roli žalobce dobře už z ohledu na svou budoucí kariéru (kap. 22)	55

PRVNÍ PŘELÍČENÍ

Soudcové mají možnost získat znovu dobré jméno svému stavu (kap. 1)	57
Odhalení Verrových plánů	
Verres spoléhal na úplatnost soudců (kap. 2–3)	58
Přehled jeho zločinů (kap. 4–5)	60
Verrovy snahy vyhnout se odsouzení podplácením soudců, protekcí a protahováním procesu do příštího roku (kap. 6–10)	62

Ciceronův plán: zkrátí řeč a raději hned předvede svědky (kap. 11–12)	68
Poměry na soudech (kap. 13–14)	69
Cicero apeluje na soudce (kap. 15–17)	72
Závěr. Verra čeká odsouzení (kap. 18)	74

DRUHÉ PŘELÍČENÍ

PRVNÍ ŘEČ • O MĚSTSKÉ PRAETURE

Úvod (kap. 1–11)	
Verres má ještě odvahu dostavit se k soudu (kap. 1)	76
Žalobce má takto možnost usvědčit Verra ze všech zločinů a dosáhnout jeho odsouzení. Tím soudcové vrátí senátorskému stavu jeho důstojnost a prospějí státu (kap. 2–5)	77
Cicero splní svou povinnost žalobce, stejně musí svou povinnost splnit soudcové (kap. 6–8)	81
Hortensiovy snahy Verra obhájit nemohou mít úspěch (kap. 9)	84
Ciceronovo pojetí žaloby (kap. 10–11)	86
Rozdělení řeči (kap. 12)	88
Verrova quaestura. Zrada na Carbonovi a Dolabellovi (kap. 13–16)	89
Zločiny spáchané Verrem, když byl legátem (kap. 17–39)	
Krádeže v Acháji a na Délu (kap. 17–18)	93
Krádeže v Asii (kap. 19–23)	95
Lampsacký případ (kap. 24–33)	99
Odcizení milétské lodi (kap. 34–35)	109
Verres okradl Malleolova synka, jehož byl poručníkem (kap. 36–37)	111
Působení Verra jako proquaestora v Lykii, Pamfýlii, Pisidii a Frygii (kap. 38–39)	113
Verres je městským praetorem (kap. 40–61)	
Pro nedostatek času není možné probrat všechno, čím Verres za své praetury porušil právo (kap. 40)	116
Verrovo působení v soudnictví	
Jeho soukromoprávní edikty. Případ s dědictvím po Publiovi Anniovi Asellovi (kap. 41–44)	117
Případ s dědictvím po Minuciovi (kap. 45–46)	121
Verrovo chování k příslušníkům lidových vrstev (kap. 47)	124
Případ s dědictvím po Gaiovi Sulpiciovi Olympovi (kap. 48)	125
Jak si Verres počínal při správě veřejných budov	
Případ s chrámem Kastorovým (kap. 49–59)	127
Verres jako soudce v trestním procesu	
Případ Quinta Opimia (kap. 60–61)	138

DRUHÁ ŘEČ • O SICILSKÉ PRAETUŘE

Úvod (kap. 1–6)

Chvála Sicílie. Její vztah k Římu (kap. 1–3)	140
Nynější propraetor Metellus a jiní Verrovi přátelé by rádi znemožnili žalobu (kap. 4)	143
Pochybná cena pochvalného uznání, které Verrovi dává Messána (kap. 5)	144
Na Verra si stěžují Sicilané i Římané usedlí na Sicílii (kap. 6)	145
Verres na Sicílii (kap. 7–78)	
Případ Dióna z Halaisy (kap. 7–8)	146
Případ Sósippa a Filokrata z Agyria (kap. 9)	148
Verrova družina (kap. 10–11)	149
Jak působil Verres v civilním soudnictví (kap. 12–27)	
Právní normy vydávané Verrem (kap. 12)	151
Verres soustavně porušoval sicilské zákony (kap. 13) . . .	152
Případ Hérakleia ze Syrákús (kap. 14–20)	153
Škody způsobené Syrákúsám. Verrovy svátky (kap. 21) . .	160
Případ Epikrata z města Bidis (kap. 22–26)	161
Případ Hérakleia z Centurip (kap. 27)	166
Jak působil Verres v trestním soudnictví (kap. 28–47)	
Případ Sópatra z Halikyjí (kap. 28–30)	167
Cicero varuje soudce-senátory před shovívavostí k Verrovi (kap. 31–33)	170
Případ Sthenia z Therm (kap. 34–47)	173
Jiné Verrovy zločiny (kap. 48–69)	
Verres bral úplatky za rozhodování při (kap. 48)	186
Za členství v městské radě se musilo Verrovi platit (kap. 49–50)	187
Úřady v samosprávě i kněžská místa byla prodávána (kap. 51–53)	189
Kdo to byl Tímarchidés (kap. 54)	192
Verres si dával v různých městech stavět sochy (kap. 55–69)	193
Verrův poměr k publikánům (kap. 70–78)	206
Závěr (kap. 78)	214

TŘETÍ ŘEČ • O OBILÍ

Úvod

Náročnost úlohy žalobce. Rozdělení řeči:

1. Vybírání desátků.
2. Nákupy obilí.
3. Obilí pro Verrovu

domácnost (kap. 1–5) 216

Vybírání desátků (kap. 6–69)

Zrušení zákona Hierónova (kap. 6–8)	220
Quintus Apronius, nejdůležitější dekurán (kap. 9–10)	224
První Verrův edikt (kap. 10–11)	225
Verrovy soudy (kap. 12–14)	227
Šikanování rolníků (kap. 14–15)	230
Zrušování sicilského zemědělství Verrovým bezohledným vykořisťováním (kap. 16–20)	232
Nejkřiklavější přehmaty při vybírání desátků	
Případ Nymfóna z Centurip (kap. 21)	238
Případ Xenóna z města Menai (kap. 22)	238
Případ Polemarcha z Murgantie (kap. 23)	239
Případ Eubúlidy z Centurip (kap. 23)	240
Případ tří centuripských bratří (kap. 23–24)	240
Případ Matrinia z Leontín (kap. 24)	241
Případ Quinta Lolliia z Aitny (kap. 25)	241
Přehmaty vůči celým obcím	
Případ města Agyria (kap. 27–31)	244
Případ města Herbity (kap. 32–35)	249
Činnost Verrových agentů v malých městech Sicilie (kap. 36–43)	252
Jak to vypadalo v nejbohatších oblastech Aitny a Leontín (kap. 44–52)	261
Dopis Lucia Metella (kap. 53–55)	270
Sebevražda Diokla a Tyrakína (kap. 56)	273
Verres byl společníkem Aproniovým (kap. 57–65)	274
Tímarchidův dopis (kap. 66–68)	284
Verrův syn (kap. 68–69)	288
Nákupy obilí pro Řím (kap. 70–80)	
Lichva se státními penězi (kap. 70–72)	289
Případ města Halaisy (kap. 73–77)	292
Odměny písařů (kap. 78–80)	297
Obilí pro Verrovu domácnost (kap. 81–93)	
Vymáhání neúměrně vysokých peněžitých náhrad místo do- dávky obilí (kap. 81–88)	301
Verrovo počínání nemá obdoby (kap. 89–93)	309
Závěr	
Odsouzení zvýší prestiž senátorského stavu a pomůže za- chránit Sicílii (kap. 94–98)	314

ČTVRTÁ ŘEČ • O UMĚLECKÝCH DÍLECH

Verrovy krádeže uměleckých děl na Sicílii (kap. 1)	320
Okrádání soukromých osob (kap. 2–26)	
Případ messánského předáka Heia (kap. 2–8)	321
Spoluvina Messány na Verrových zločinech, výhody, které	

za to měla (kap. 9–11)	327
Krádež Heiových přehozů a Fýlarchových, Aristových a Kratippových faler (kap. 12)	330
Tlépolemos a Hierón z Kibyry, Verrovi pomocníci (kap. 13–14)	332
Verrova neschopnost skrýt svou chtivost (kap. 15)	333
Fingované koupě (kap. 16)	334
Další případy krádeží (kap. 17–23)	335
Zřízení zlatnické dílny ve Verrově paláci (kap. 24)	343
Srovnání Gaia Verra a Lucia Calpurnia Pisona Frugi (kap. 25)	344
Krádeže prstenů, přehozů, lehátek, svícňů (kap. 26)	345
Případ syrského krále Antiocha (kap. 27–32)	346
Olupování obcí a chrámů (kap. 33–60)	
Odcizení Dianiny sochy ze Segesty (kap. 33–38)	351
Odcizení Merkuriovy sochy z Tyndaridy. Týrání Sópatra (kap. 39–42)	357
Krádež Apollónovy sochy v Agrigentu, pokus o krádež sochy Herkulovy (kap. 43)	361
Nezdařený pokus o krádež v Assóru. Vyloupení chrámů v Engyu a v Kataně (kap. 44–45)	363
Odcizení sloních klů na Melitě (kap. 46)	365
Nejzávažnější provinění: odnesení soch Cerery a Vítězství z Henny (kap. 47–51)	366
Loupeže v Syrákúsách. Popis města (kap. 52–53)	371
Srovnání Gaia Verra a Marka Claudia Marcella (kap. 54)	373
Vyloupení Minervina chrámu (kap. 55–56)	374
Sochy Sapfy, Apollóna, Aristaia, Jova Vládce (kap. 57–58)	375
Jiné umělecké předměty. Bolest Syrákúsanů i ostatních Řeků nad ztrátami byla stupňována tím, že šlo často o fingovaný prodej (kap. 59–60)	377
Cicero v Syrákúsách. Odvolání pochvalného uznání vysloveného Verrovi (kap. 61–66)	379
Shrnutí nejzávažnějších bcdů (kap. 67)	386

PÁTÁ ŘEČ • O TĚLESNÝCH TRESTECH A POPRAVÁCH

Verrova činnost velitelská (kap. 1–16)	
Pokus postavit proti Verrovým zločinům jeho zásluhy vojenské (kap. 1)	388
Za Verrova úřadování nebyla na Sicilii žádná vzpoura otroků (kap. 2–3)	389
Podezření ze vzpoury využívá Verres k obohacení (kap. 4–6)	391
Případ Apollónia z Panormu (kap. 7–9)	394
Verrova „tažení“ (kap. 10)	398

Verrova „bojiště“ (kap. 11)	399
Verrův „tábor“ (kap. 12)	400
Některé Verrovy „zásluhy“ (kap. 13)	401
Srovnání Ciceronovy a Verrovy svědomitosti (kap. 14–15)	402
Případ v Tempse (kap. 16)	404
Verres a piráti (kap. 17–30)	
Verres si dal v Messáně postavit loď a poskytl Mamertinům četné výhody (kap. 17–23)	405
Verres porušoval zvyklosti ve vydržování loďstva (kap. 24)	412
Námořníci byli za peníze zprošťováni služby. Zajetí pirátské lodi (kap. 25)	413
Náčelník pirátů byl ušetřen (kap. 26)	414
Latomie (kap. 27)	415
Verres dával popravovat římské občany místo pirátů (kap. 28–30)	416
Následky Verrovy prostopášnosti (kap. 31–52)	
Verrovy milenky (kap. 31)	420
Syrákúsan Kleomenés velitelem loďstva (kap. 32–33)	421
Římské loďstvo bylo zničeno piráty (kap. 34–36)	423
Piráti vnikli do syrákúského přístavu (kap. 37–38)	426
Vyšetřování příčin katastrofy. Nezdar odpykají nevinní (kap. 39–44)	428
Za co za všechno musí příbuzní odsouzených platit! (kap. 45–47)	434
Soud je jedinou nadějí spojenců (kap. 48–49)	437
Verrova vina je jasná (kap. 50–52)	439
Jak Verres trestal římské občany (kap. 53–67)	
Krutost a potupnost trestů (kap. 53)	442
Případ Serviliův (kap. 54)	443
Věznění římských občanů v latomiích (kap. 55)	444
Verres prohlašoval kupce za nepřátele státu (kap. 56)	445
Popravy římských občanů (kap. 57–60)	446
Případ Gaviův (kap. 61–67)	450
Závěr řeči (kap. 68–72)	
Varování Hortensia (kap. 68)	457
Varování soudců (kap. 69)	458
Noví lidé v politice (kap. 70–71)	459
Cicero vyzývá bohy, jimž Verres ublížil, aby nedopustili, aby Verres vyvázl bez trestu (kap. 72)	461
Seznam obrazových příloh	464
Poznámky	465
Jmenný rejstřík	505

